

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

«Οι κουραμπιέδες»

Του Γ. ΧΑΣΑΠΟΓΛΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΣΑΤΙΡΙΚΟ

Σκηνοθεσία Στ. Καυκαρίδης.

Σκηνικά / κοστούμια Κ. Καυκαρίδης.

Παίζουν: Α. Τσουρής, Μ. Μίχα, Γ. Θεοδωρακοπούλου, Γ. Κωμοδρόμος, Π. Αβραάμ, Χ. Πισίας, Α. Πογιατζής.

Το έργο του Γ. Χασάπογλου «Οι κουραμπιέδες» προκαλεί δυο παράλληλες σκέψεις «Τι ακριβές που είναι» και «και τι μ' αυτό;» Σαν «ακριβή» χαρακτηρίζονται πολλά. Οι ήρωες - σημερινοί φτωχοί άνθρωποι χωρίς αρκετό εσωτερικό περιεχόμενο, χωρίς πολιτιστικό και ιδεολογικό υπόβαθρο, που θα τους επέτρεπε ν' αντισταθούν στην εκμετάλλευσή τους από την κοινωνία.

Οι «ισχυροί τους κρατούν όχι μόνο με το οικονομικό δόλωμα, αλλά εξουσιάζουν τις σκέψεις τους μέσω όλου του ψευτοπολιτισμού, φτιαγμένου, επιμένει ο συγγραφέας, μόνο για την πνευματική τους υποταγή. Τα αληθινά συναισθήματα, η αληθινή ζωή, η αγάπη του νέου ζευγαριού, το πρώτο παιδί, η φίλια, όλα αυτά δεν μπορούν να συναγωνιστούν με την «υπερπραγματικότητα» της τηλεόρασης. Το αφεντικό στη δουλιά, η νοικοκυρά στο σπίτι, γενικά εκείνοι που έχουν, ασκούν εξουσία πάνω σε εκείνους που «δεν έχουν».

Έτσι ο μόνος στόχος γίνεται να «έχουν» κι' αυτοί, ν' αποκτούν με χίλια βάσανα το ένα και το άλλο, νομίζοντας, ότι αυτός είναι τρόπος να γίνουν άνθρωποι και χάνοντας στην πραγματικότητα την ανθρωπιά τους στην ταπεινωτική τους πορεία. Όλα αυτά ο συγγραφέας πράγματι συνέλαβε και απέδωσε καλά, αλλά ακριβώς αυτό έκανε - συνέλαβε και απέδωσε. Μας ακολουθεί πάντα η σκέψη, ότι παραλείπεται το στάδιο της δημιουργίας υψηλού επιπέδου, της αναγωγής της υπόθεσης σε μύθο. Πράγματα γνωστά, έστω και σωστά παρατηρημένα, είναι δοσμένα από μια πλάγια ματιά.

Οπότε από ένα δημιουργικό περιεχόμενο μια ματιά από

πάνω, μια ματιά που να αποκαλύπτει κρυμμένες ουσίες πίσω από τα πράγματα. Το έργο λειτουργεί στο επίπεδο καλής διατύπωσης, με δόση χιούμορ, με δόση ρητορικής υπερβολής. Γίνεται αντιληπτό, ότι ο συγγραφέας προσπαθεί να διευρύνει τις ιδεολογικές διαστάσεις του έργου. Ο ρόλος του δασκάλου, προορισμένος να δώσει το παράδειγμα μιας άλλης επιλογής απ' εκείνη του Αντώνη, δεν είναι αρκετά εκφραστικά γραμμένος για να το κάνει. Ο ρόλος της γριάς είναι πλάσμενος για να δώσει εκ του αντιθέτου τις αιτιολογικές εξηγήσεις για την κατάντια των ηρώων, όμως δεν είναι οργανικά δεμένος με το υπόλοιπο έργο και η επανалаμβανόμενη ατάκα «Ο Θεός μας φύλαξε και δεν γίναμε κομμουνιστές» είναι μια τεχνητή προσθήκη στο κείμενο. Απ' όλα αυτά πηγάει δυστυχώς το «και τι μ' αυτό;».

Για την παράσταση. Μερικά απ' ό,τι είπαμε για τον συγγραφέα, θα μπορούσαν να ειπωθούν και για τον σκηνοθέτη. Δηλαδή, το διάβασε σωστά το έργο, το απέδωσε επαγγελματικά καλά, αλλά περιόρισε το στοιχείο της ελεύθερης δημιουργίας πάνω στο δεδομένο θέμα. Ο σκηνοθέτης συγκεντρώνει την προσοχή του στους ηθοποιούς, φαίνεται, να δουλέψει πολύ το κείμενο με κάθε ηθοποιό. Όπως στο κείμενο η κάθε ατάκα προσδιορίζεται να συμβάλει στο ψυχολογικό χαρακτηρισμό των ηρώων, έτσι και οι ηθοποιοί δεν αφήνουν ούτε μια φράση άτονη, τους βλέπουμε όλους να δουλεύουν στην σκηνή επίμονα και διακρίνουμε πίσω απ' αυτά την δουλιά του σκηνοθέτη. Κι' όμως κάτι, λείπει, λείπει το δημιουργικό άγγιγμα, που θα μεταμόρφωνε, θα πρόσθετε στο έργο.

Σε ποιές κατευθύνσεις; Ένα παράδειγμα. Οι ήρωες ονειρεύονται συνεχώς. Η πραγματικότητα δεν είναι καθόλου ικανοποιητική, ότι τα μάτια τους είναι πάντα προσηλωμένα στο μέλλον. Η ζωή γι' αυτούς δεν άρχισε ακόμα. Θα προσπαθήσουν ακόμα λίγο, θ' αποκτήσουν ακόμα κά-

Η Γεωργία Θεοδωρακοπούλου, ο Αντρέας Τσουρής και η Μαρία Μίχα σε μια σκηνή του έργου.

τι, θ' αντέξουν ακόμα λίγο, και τότε - θα ζήσουν επιτέλους. Πιστεύουμε, ότι το να βαφτούν οι κουβέντες, οι μέρες της ρουτίνας στο χρώμα της συνεχούς ονειροπόλησης θα βοηθούσε να ξεφύγει η παράσταση από το «ασπρόμαυρο» του έργου (ανεξάρτητα από το γεγονός, ότι ανεπάρκεια των ονείρων τους και η ματαιότητα των προσπαθειών τους είναι φανερές για τους θεατές, για τους ήρωες δεν είναι).

Άλλο παράδειγμα. Ο τηλεπαρουσιαστής μπαίνει στο σπίτι εντελώς ρεαλιστικός και με σιγουριά διευθύνει τις σκέψεις των ηρώων - τηλεθεατών.

Έτσι τον θέλει ο σκηνοθέτης πολύ ρεαλιστικό σε όλες τις σκηνές. Δεν χάνεται άραγε με τέτοια προσέγγιση η ευκαιρία ν' αποδοθεί η μαγεία του 'TV. κόσμου; Μάλλον είναι η Χαρίκλεια, που μπαίνει στην χώρα των θαυμάτων και των ιδανικών προτύπων, τόσο διανοητική από το μίζερο της σπίτι. Σίγουρα θα μπορούσε να βρεθεί κάποια πιο θεατρική. Ο Γ. Κωμοδρόμος, συγκεντρωμένος και προσεκτι-

λύση γι' αυτές τις σκηνές.

Στο κείμενο του έργου υπάρχει μια μπρεχτικού στυλ εικόνα - το αφεντικό, που μόνο αναφέρεται και δεν παίρνει μέρος στη δράση - κάνει μια ξαφνική παρουσίαση μ' ένα τραγούδι, όπου χαρακτηρίζεται σαν κυνικός και άκαρδος εκμεταλλευτής. Ο Σπ. Καυκαρίδης πολύ σωστά αφαίρεσε αυτό το ξένο στοιχείο. Ίσως δεν έπρεπε ν' αφήσει ούτε εκείνη την εικόνα του αφεντικού στην οθόνη και το απόσπασμα από το τραγούδι του, ειλικρινά δεν βλέπουμε τι εξυπηρετεί.

Στο φινάλε του έργου θα μπορούσαν να γίνουν κάποιες αλλαγές. Δημιουργημένες σύμφωνα με τις λεπτομερείς οδηγίες του συγγραφέα, η τελευταία σκηνή με το σόλο της γριάς και το διαβολικό της γέλιο δεν πετυχαίνει, ενώ στην αμέσως προηγούμενη σκηνή η δραματικότητα φτάνει σε αποκορύφωμα.

Γενικά είναι μια παράσταση των ηθοποιών, παρά του δραματουργού είτε του σκηνοθέ-

στάθαι να ολοκληρώσει στη σκηνή τον σχηματικά γραμμένο δάσκαλο.

Η Γεωργία Θεοδωρακοπούλου, λίγο συνεσταλμένη και τεντωμένη στην πρώτη τάξη, παίζει με περισσότερη άνεση και εκφραστικότητα στην δεύτερη. Ο ρόλος της Πόπης Αβραάμ είναι μικρός και όχι απ' αυτούς που δίνουν δυνατότητα στους ηθοποιούς για να πλάσουν μια ολοκληρωμένη μινιατούρα. Ο Χ. Πισίας με το ιδιαίτερο του ταλέντο στα επιθεωρησιακού τύπου νούμερα ταιριάζει στο ρόλο του τηλεπαρουσιαστή, αν όμως ο σκηνοθέτης του ζητούσε κάτι πιο δύσκολο, θα το μπορούσε.

Η Μαρία Μίχα που μερικές φορές συνηθίζει να επικοινωνεί παιχνιδιάρικα με τους θεατές παρακάμπτοντας το ρόλο της απευθείας, εδώ παίζει σοβαρά και υπεύθυνα. Ο Α. Τσουρής εύκολα εξαντλεί όλα, όσα μπορεί να προσφέρει ο ρόλος του, ο ρόλος του Αντώνη όμως δεν εξαντλεί τις υποκριτικές δυνατότητες του ηθοποιού.